

Èse de dōne ori in septemana: **Joi-a** și **Dominec'a**; ȕra candu va pretinde importantia materieloru, va eși de trei, sēu de patru ori in septemana.

Pretulu de prenumeratiune,

pentru Austria:

pe anu întregu 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu 4 fl. v. a.
„ patraru 2 fl. v. a.

pentru Romania și Stralnetate:

pe anu întregu 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresă si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sēu speditura; cāte vor fi nefrancate, nu se vor primi, ȕra cele anonime nu se vor publică.

Pentru **anuncio** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cāte 7 cr. de linia; repetirile se facu cu pretu scaziutu. Pretulu timbrului cāte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Telegramu.

Carlovetiu, 8 nov. 4 ore 10 min. d. m.
Difficultandu-se interesele stipulate, cerurama deslegare ministeriale telefonice. Astfelu caus'a primirei telefonurilor suferă intardiare de cāteva zile.
Babesiu.

Pesta, in 9 noemvre 1872.

Ori cum o succese si invertesce publicistic'a guvernamentale magiara, cu „P. Ll.“ si „P. N.“ in frunte, in faci'a fapteloru ea se nimicesce si in fine si ea recunōscē cā, statulu Ungariei in miser'i'a financiara intrece pana si pre Turcia. Consecinti'a naturale este cā acestu statu are celu mai slabu creditu in lume. Acēs't'a este caus'a cā ministeriulu magiaru de finantie, necapetandu imprumutu colasal'a suma de 100 de milioane, e constrinsu a conrage, — prin midilocirea agentiloru jidovi caror'a li se dă provisiune cāte de 5—6 fl. afora de remuneratiunea regulata, — a conrage unu imprumutu de 40 de milioane pentru a cārp'i si acoperi celu pucinu deficitulu pre anulu 1873. Din aceste 40 de milioane biē'ti'a tiēra nu capeta in sa de cātu 75%! In adeveru trista situatiune financiara acēs't'a, trista casi pre timpulu ace-lui rege magiaru, care in midiloculu des-ordinei si totalei ruine financiara, nici pentru a-si cumperă incaltieminte nu mai avea bani. Diferinti'a e numai cā guvernulu de astadi e mai rafinatu si o scie duce cu mintiun'a.

Altu obieptu ce preocupa opiniunea publica este proieptulu de lege pentru organizarea municipalitatei capitale si respective impreunarea orasialoru Pesta, Buda, Buda-vechia si insul'a Margaretei intr'unu municipiu. Guvernulu si cu asta ocaziune si-a doveditu liberalismulu prin introducerea voturilor virile si in capital'a tierii. —

Comitetulu partidei activistiloru din

Ardēlu a substernutu ambiloru Metro-politi ai nostri o reprezentatiune, in care ii rōga a luā iniciativ'a pentru convocarea unei conferintie natiunali. Reservandu ni a publică in nrulu viitoriu acēs'ta reprezentatiune precum si reportulu numitulu comitetu catra publiculu romanu, estragemu aci parerea comitetului in privinti'a modalitatii conchiamării congresului; a nume comitetulu propune a se conchiamă la congresu:

1. toti fostii membri ai congreseloru natiunali din 1861 si 1863, si pre langa acesti-a 2. a tramite fie-care jurisdictiune politica prin clubulu ei natiunali cāte 2—3 membri acreditati. 3. a se invită si deputatii romani, ce vor fi alesi pentru dieta, cugetandu cā acēs'ta modalitate de o parte ar probă bun'a intielegere, ce domniā mai nainte in natiune si intre conducatori ei, ar esprima increderea in barbatii, cari au promovatu caus'a natiunala si in actele lor; ȕra de alta parte ar avē ocaziune a reprezentă natiunea in congresu atātu intieleginti'a cea vechia si esperta in cauzele natiunali, cātu si o surescintia noua a ei.

Guvernulu Prussiei nu se pré grabesce a luā mesurile necesarie pentru a creā in Camer'a trentoriloru de magnati, a asia numitoru junkeri, o maioritate suficiente in favōrea legii pentru cercuri. Elu astēpta, precum se dice, ca proieptulu de lege reprezentandu-se, in forma noua, camerii deputatiloru, de locu la inceputulu nōuei sesiuni, sē se votedie de nou, sperandu cā astfelu se va poté midiloci o complanare amica cu domni imbuibati si desmerdati din sudorile poporului. —

Alegerea de presiedinte alu Republicei in statele unite din America s'a intemplantu in 5 nov. Resultatulu e, precum s'a potutu prevedē, cā Grant s'a realesu cu o imensa maioritate. — Acēs'ta

alegere e prim'a, de duoi-spre-diece ani in cōcia, la carea au luat parte tōte statele unite cari sunt astadi intr'unu numeru de 37, nesubintielegendu teritoriale si districtulu Columbei. Operatiunile electorali s'au facutu in tōte statele cu o regularitate si in ordine esemplaria, in midiloculu unei poporatiuni de 40 mil. locuitori, dintre cari celu pucinu 6 milioane de alegatori au luat parte la alegere.

Fericitu statu republicanu! La noi in nefericit'a Ungaria la singuratecile alegeri de deputati iēu parte numai 2—3 mii de ōmeni si se'ntempla batăi cran-cene si spargeri de capete, pentru cā in midiloculu coruptiunii si demoralisatiunii pana si justiti'a s'a cufundatu in noroiulu murdarielor influentiari si brutaleloru asupriri a poporului, — o abnormitate ce essiste numai in statulu guvernatu si impinsu spre perire — de „barbarii moderni.“

Cine e, si unde jace ascunsu miselulu ?

Nu mai incape indoiēla, cā inamicii de mōrte ai nostri, prin cei misiei ai nostri, prin *Judii* din sinulu nostru, tindu a ni infige cutitul in peptu.

Am aretatu — nu o data, cum unulu, sēu dōra mai multi d'asti-a in compania, abusēdia de „Romanulu“ din Bucuresci; am aretatu cum totu acea scarnavia de ōmeni se folosesc candu de un'a candu de alta fōia romana de din cōci, pentru d'a-si vōme veninulu seu afurisitu in contra nōstra; — avemu casuri, unde astfelu de ticalosi pre unii teneri si si pre unii betrani pana intru atāt'a ii-au inveninatu si fanatisatu in contra-ne, in cātu aceia au juratu cā in viē'ti'a lor nu vor cesi „Albina“, si nici n'o cetesu, in sa la tōta ocaziunea o batjocurescu si injura, mai vertosu cu argumentele cā urma politica — nu *natiunale* ei *personale* si confesiunale!

Toti acesti-a — cu sēu fora soirea lor, spre tōta intemplantu de indemnulu unoru

aginti secreti ai domniloru stepanitori, facu lūne servitia acestora, *subsepandu morala si increderea si facendu neposibile o lupta solidaria compacta in contra planuriloru infernali de impilare si nimicire natiunale.*

Dar — acesti sierpi natiunali, ce acusi se tereiescu pe sub iērbă si prin tufe, acusi esu la lumin'a dilei ca sē scilpēscă in pelea lor pe-stritia si sē amagiēscă pre copiii nostri politici, — aceste spurcate bidiganiē veninōse — nu se multimeascu cu rol'a loru diabolēscă ce o jōca la noi a casa, ci ei — mergu de se presenta in acēs'tasi facia, cu acestasi negru scopu si nainte publiculu strainu, — firesce, pentru ca misietatēloru de a casa sē-si afle confirmarea si sē-si asecurē efēptulu si prin influenti'a din afora!

De multi ani, am poté dice de la 1850 si pana astadi, „Wanderer“ din Viena a fostu mai vertosu organulu strainu, la carele acei sierpi veninosi, acei *Judii* fora de lege, si-au cautatu si — dorere — si aflatu refugiulu, arm'a minciunei si perfidiei.

Am poté dice, cā „Wanderer“ este campulu istoricu, pururiā deschisu miserabililoru nostri, pentru de a-si versă balele si veninulu lor a supr'a nōstra. Aci mintiun'a, cu cātu va fi mai mare si mai nerusinata, cu atātu afla par' cā mai buna primire!

Nu ne-am miratu de acēs'ta la 1850 si 51, candu „Wand.“ urmă o totulu alta directiune politica de cātu romanii; nu ne-a surprinsu nici la 1865, candu „Wand.“ tienea cu *dedkisti*: ne mirāmu in sa astadi candu „Wanderer“ mai preste totu lupta totu in directiunea intru carea si noi luptāmu; unde noi acusi-acusi 'lu citāmu si imitāmu ca pre o autoritate; — unde cu unu cuventu, avemu pre acēs'asi contrari si ii combatemu cu acelesi arme!

Si de aci este cā noi, asta data, pre „Wanderer“ ilu tienemu mistificatu, amagitu, de vr'unu sierpe afurisitu, ce i s'a furisitu in sinu! —

Si la 1850 si 51, „Wand.“ inca a fostu mistificatu, tienendu-ne pre noi de rebeli, ȕr pre *Bach*, cu pre patriarhulu *Raciaciu* si pre eppu *Panta Jivovicu*, de ōmeni liberali si-ai ordinei;

FOISIŌRA.

Caus'a stipendistiloru la noi.

Caus'a stipendistiloru la noi dupa mine e un'a din costiunile natiunali vitali. Necesitatile timpului, venitorulu Romanismulu ne invita a ne ocupă cu tōta seriozitate de dens'a...

Noi suntemu seraci. Patri'a ni e seraca, seraca de fontani pentru adaparea culturai si literaturai natiunale, seraca de institute de instructiune si educatiune, si cu deosebire suntemu seraci — de o universitate; trei milioane de Romani n'avemu una unica universitate romana, unu unicu *Parnasu* unde sē ne potemu cultivă generatiunile regeneratiōrie de natiune; unde sē ne potemu cresce apostolii sciintieloru.

Totu seraci'a in care inotāmu, la fōrte pucini ni permite a ni poté cresce copiii pre la institute straine bune.

In faci'a acestei precarie stāri, este o norocire, pentru prezentulu si venitorulu nostru, cā inca de multu incepura a se creā ici si cōlia cāte una fundatiune de stipendia.

Cātu de salutarie, cātu de binefacatōrie sunt astfelu de institutiuni pentru prosperitate nōstra natiunale si a venitorulu Romanismulu, nu poté sē nu fia destulu de priceputu fie-carui Romanu.

Acelu buchetu de flori desfatatōrie, cu cari alte natiuni se mandrescu prin reporturile anuale de la scōlele superiori, la noi Romanii austriaci, 'lu aflāmu compusulu din totalitatea junimei academice romane, de pre la universitāti si politehnice straine. Si din acestu contingentu — micu in raportu cu numerulu nostru — cea mai mare parte sunt stipendistii. CREDU

deci cā caus'a acestor'a merita una mai mare atentiune din partea nōstra; cāci una mare parte din sarcin'a venitorulu nostru jace pre umerii acestor'a. Arhivele diferiteloru fundatiuni de stipendia ni spun cā, cea mai mare parte din lamur'a inteligentiei nōstre de astadi, ce ne bravēza in florirea romanismulu, e fructulu acestor fundatiuni. Consecinti'a ne indreptatesce a asteptă si pre venitoriu inca mai imbucuratōrie fructe; de aceea eu credu a fire nu fora cale de a ne ocupă cu tōta seriozitate de stipendistii nostri.

Unu gradinariu bunu tinde a si imbunătăti gradin'a sa mai multu calitativu, de cātu cantitativu. Numai atāti pomi plantēza in dens'a, cāti crede conformu conditiuniloru sale a poté cultivă bine. Elu scie cā arborele ca si stratalu, numai atunci i produce fructe escelenti si imbucuratōrie, dēca au nutrementu suficiente. Diligenti'a sa si-o indrepta spre a li dă cultur'a cuvenita, si acēs'ta o regulēza dupa influentiile timpului.

Cam acēs'ta modalitate ar trebui — dupa mine — sē urmeze si natiunea romana cu stipendistii sei.

Ne potemu mandri cā avemu unu numeru frumos de fundatiuni stipendiarie, numai cātu cam pre la tōte domnesce unu felu de multomania, placerea de a numeră stipendistii multi. Unu usu reu acēs'ta, care ar trebui stirpitu. Nu sum contra numerulu stipendistiloru; dar acēs'ta ar trebui inainte de tōte sē-lu facemu pendente de dotatiuni. Sē avemu cātu de multi stipendistii, numai toti sē fia — dupa trebuintia, bine dotati.

Unu economu d. e. poté sē prepare cu unu pontu de carne mancare pentru duoi lucratori ai

sei, dar totu din asta cantitate poté si pentru 4, 5. Diferinti'a inse va fi cā cei duoi se vor satură bine, la lucru vor face progresu imbucuratori, cei din urma abiā si-vor alinā unu picutiū fōmea, si nici nu vor incepe bine la lucru, fōmea li va stă dupa capu! De sporu la lucru nu e vorba; si nici nu e de miratu, cāci tōte sciintiele medicale ne invētia, cā unde lipsesce alimentatiunea corpului, acolo lipsesce puterea, voi'a chiar pentru labōre, insufletirea, entusiasmulu pentru o incordare nobile — atātu fizica, cātu si spirituale. Cei dantai viciuescu, cei din urma vegetēza, urindu-si mai multu dilele vietii.

Asiā si cu stipendiale.

Una fundatiune, sē punemu cā poté distribui pre anu pentru stipendia — o suma de 1000 fl.; cu asta suma poté avē d. e. 5 stipendisti la cutare universitate, cu cāte 200 fl. si poté avē 2 stipendisti cu cāte 500 fl. Diferenti'a va fi aceea, cā cei din urma vor reesi bine in decursulu aniloru de studia, vor produce rezultate imbucuratōrie, ȕr' dupa finire vor fi fie-care barbatu la loculu seu; vo' facilită promovarea binelui natiunei, vor fi ageri operatori ai causei romane. Cei d'antai ambitionati de a-si fini studiale, poté vor îndură cu tari'a unei anime june, tōte calamitatēle, tōte lipsele si suferintiele in decursu de 5—6 ani; finindu-si in sa acestu modu vegetativu studiale, dēca nu-si vor fini totu una data si viē'ti'a, multu nu va trece, cāci puterile june sunt desecate, fundamentulu ruinării vietii sale si-l'a pusu pre timpulu studioru; si astfelu in locu de fructe si folōse, natiunea are perderi si daune.

Mi se va dice: Ei bine, dar stipendiale sunt chiar dupa conceptu, numai subsidia, ȕr nu intrēga susistenti'a unui teneru. — Asiā e;

numai cātu la Romanu altcum trēbue sē concepemu lucrulu. La noi cam de comunu stipendiale sunt unio'a fontana de subsistentia. Este cunoscutu cā intre primele conditiuni de concurentia dupa unu stipendiu, este paupertatea, prin urmare acel'a e preferitu intre alte conditiuni egali, care e in stare a documentă cea mai mare paupertate.

Si cari sunt aceia la noi? Sunt — cei-ce nu au a casa nemica, a carorū susistentia dar e pendente singuru numai de acelu stipendiu! Acēs'ta impregiurare trēbue luata in deplina si serioasa consideratiune la statorirea tuturor stipendialoru.

Una alta impregiurare ponderōsa, ce la formarea stipendialoru ar trebui sē nu se trēca cu vederea — este: perpetu'a schimbare a relatiuniloru sociali, schimbarea timpuriloru, si cu deosebire prin acele urbi, pre unde respectivii si-facu studiale. Scumpetea cresce din dia in dia preste totu loculu, cu o repediune necredibile. De acēs'ta ar trebui sē se tiēna meru contu. Dorere vedemu, cā nu asiā se intempla, dupa cātu sum informatu, nici la o fundatiune. Formarea stipendialoru conformu acestorū impregiurari ar fi un'a din primele recerintie. —

Mai la vale voiū probă prin date positive, prin cifre, sum'a suficiente pentru unu student bine' crutiatoriu. Aici nu esprimu numai dorinti'a, ca tōte on. nōstre comitete, directiuni ori comisiuni, in man'a carora e pusa administratiunea si dreptulu de distribuire de stipendia, sē aiba totu de un'a in vedere impregiurările atinse, adaugendu fōrte bine nimeri'a observatiune a dlui *Macelariu* cā, scopulu stipendialoru nu este ca pre tenerii nostri, intorcandu-se de la studia, sē-i inmortentāmu, ci ca aceia sē fia membri folositori natiunei. . . .

e si intre preoti minunate popa Aleca si compania, veniti de ne scapati padurile din ghiarele protectorilor vostri, noa si poporului romanu preste totu neindurati despoti si tirani.

Nadlacu, 24 opt.

(Impacatiunea romanilor cu serbii din comun'a mestecata Cianadulu-magiaru, in cauz'a despartirii ierarhice.) Solindu ca onorabilii cetitori ai acestui pretiuitu diuariu, — dar mai vertosu confratii nostri din comunele mestecate se interesedia de acesta momentosa cestiune in istoria dreptu maritorei nostre biserici greco-orientale, mi-permitu a face cunoscutu rezultatulu impacatiunei din comun'a mestecate Cianadulu-magiaru, unde ambele comisiuni emise de delegatiunile congressuale tienura pertractarea in 23 si 24 opt. a. c.

La constatarea numerului poporatiunei de ambele nationalitati, s'a adoptatu de basa conscriptiunea din anulu 1871, dupa care s'au aflatu 1670 romani, si 890 serbi, de totu 2550 de suflete; astfelu romanii sunt in majoritate precumpenitoria, era proportiunea numerica e: ca pe 100 romani vinu 34 serbi; — dupa acesta proportiune romanii 'si alésera de barbati de incredere 16, era, serbii 8 insi.

Constatandu-se aceste date, — s'a facutu cercare a midiloci o complanare amica a contraverselor in urmatorelu modu.

Serbii in minoritate sustineau ca ei, adeca stramosii lor, au contribuitu deca nu mai multu dar' de siguru in mesura egala la edificarea bisericeii si la impodobirea ei; romanii insa li demustrara contrariulu, si dupa multa discutie — fratii serbi abia se potura capacita ca impartirea averei — in sensulu Invoielei de la Carloveti — numai dupa proportiunea sufletelor se pote intempla. —

Astfelu apoi fratii serbi — dupa-ce si dlu conducetoriu alu comisiunei delegatiunale serbe, protopresbiterulu Georgiu Nicoliciu din St. Nicolau-mare, li spuse ca, fiindu ei numai a trei-a parte a locuitorilor din comun'a — li compete numai a trei-a parte din averea bisericeasca — se indestulira cu atâta din valorea bisericeii carea se estima la o suma de 30,000 fl. v. a.

Inse sesiunea par. — fiindu mai de multu ocupata de preotulu serbu, — o pretinsera de eschisiva proprietate a lor, — din motivu ca cea lalta sesiune ce o folesise preotulu romanu, — deja la anulu 1850 s'a vindutu in detrimentulu bisericeii, respective a parochiei romane, — dupa cum afirmara reprezentantii serbi — chiar cu consimtiementulu credintiosilor nostri romani!

Romanii respingendu acesta insinuatune, refusara ilegal'a pretensiune a serbiloru, cu o

indignatiune in catu erau se sistadie ori ce mai departe pertractare cu serbii sfruntati; dar comisiunea delegatiunei nostre, — avendu in vedere impregiurarea ca, desi serbii pana acuma sunt submanuati ierarhiceii, respective jurisdicțiunei diecesane romane, — totusi parte pentru ca despartirea lor s'a otaritu deja prin Invoiala reciproca, parte pentru ca Ministeriulu rog. ung. de cultu si de instructiune publica, — in urmare remonstratiunilor Consistoriului serbescu din Temisióra, — a opritu introducerea statutulu nostru organicu pana la despartirea definitiva a serbiloru, ordinandu a se sustiene „statulu quo“, — au svatuitu pre ai nostri: ca se nu receda de feliu de la incercarea de complanare amica, — celu pucinu cu privire la cele lalte intrebări mai esentiali resservandu-si dreptulu de regresu in privint'a sesiunei din cestiune. —

Desi comisiunea nostra a reflectatu comisiunei serbe ca, in comun'a Cianadu in fapta se afla numai una sesiune parochiala carea dupa estrasulu produsu din protocolulu cartei funduarie nu e inscria ca proprietate a parochiei serbe ci a bisericeii gr. or. comune si a romanilor si a serbiloru, carea conformu punctulu VII alu invoielei are se se imparta intre romani si serbi egalmente, — totusi insusi dlu protopresbiteru Nicolici se scula si conjura pre coreligiunarii serbi ca nici de catu se nu renuncio la pretensiunea lor si protestá cu o regretabile animositate in contra impartirii sesiunei, — in numele patriarhatulu serbescu!

Vedendu deci credintiosii nostri romani ca cerbicosii serbi de feliu nu slabescu din pretensiunea lor, ca densii, informati si fanatici se tienu ca scaiulu de sesiunea parochiala, — ca se scape de continuele si nedumeritele conficte ce le aveau pana acuma cu serbii; se scape de secaturile si mai vertosu de ingomfatu si intrigantulu invetiatoriu serbu, la indemnulu dlui protosincelu conducetoriu alu comisiunei nostre Andreiu Fapp, se invoira a se impaca intru tote pana la sesiunea par. pretinsa de serbi ca eschisiva proprietate a lor, rezervandu-si dreptulu de revindicare pre calea procesulu ordinariu atatu a partii ce li compete lor catu si a sesiunei vindute de fostulu preotu. —

Punctele de impacatiune cu serbii sunt urmatorele:

1. Bisericea cu tote apartinentiile remane in proprietate eschisiva a romanilor.

2. Romanii se deoblega a desdauna pre serbi cu a trei-a parte din valorea bisericeii, — adeca cu sum'a de 10,000 fl. v. a. despre care li-au datu obligatiune formale cu terminu de duoi ani, adeca la 24 octomvre 1873 se respunda 5000 fl. si la 24 octomvre 1874 restulu de 5000 fl. v. a.

3. Pana la escontentarea acestei desdaunari, romanii lasa pe coreligiunarii serbi in folosirea bisericeii, tienendu-se servitulu ddiescu intr'o septimana in limb'a romana, er in cea lalta in limb'a serba, conformu punctulu X. din nvoiala. —

4. Estradandu romanii si primindu serbii obligatiunea amintita in punctulu II, serbii indata se desfacu de ierarhia romana si se incorpora la cea serba.

5. Localitatea scolei, — conformu punctulu II din invoiala — se va folosi in comunu de ambele parti, pana candu romanilor li va fi necesitate de intregulu edificiu scolaru, era serbii vor fi in stare a-si edifica scola separata — la a caroru spese romanii vor contribui pe diumetate.

6. Mai departe se deobliga romanii a contribui pe diumetate si la cumperarea unui fundu intravilanu pentru edificand'a scola serba.

7. Requisitele bisericeii se impartu in trei parti, din cari serbii vor primi — dupa expirarea terminulu de duoi ani — a trei-a parte, — cu exceptiunea celor proprie ale romanilor seu serbiloru. —

8. Sesiunea parochiala ce o pretindu serbii ca proprietate lor eschisiva, — remane ocupata de ei; dar romanii 'si reserva dreptulu d'a o revindeca pe calea procesuala.

9. Din pamentulu scolei (1/2 sesiune) diumetate romane in proprietate romanilor si diumetate se cede serbiloru.

10. Din capitalulu bisericeii administratu si manipulatu in comunu pana la anulu 1870 atatu in obligatiuni, catu si in bani gata, serbii vor primi a trei-a parte.

11. Cimiteriulu si pe viitoriu se va folosi in comunu, cu conditiunea ca din venitul aceluasi romanii se capete doue parti, era serbii o parte.

12. Protocolele matriculare remanu conservate in bisericea romana; fiindu preotulu romanu indetoratu a da preotulu serbu datele si informatiunile necesarie la estradarea ostraselor.

Adoptandu-se si subscriendu-se acesta impacatiune de ambele parti, — pre feciele romanilor se vedeau semne de bucuria; era pre cativa mosinegi dintre coreligiunarii serbi li vedeamu lacrimandu, sprimendu-si parerea de reu, ca a ajunsu timpulu ca se se desparta de bisericea in carea ei s'au botediatu! Suntemu detori a fi recunoscatori si multiamitori atatu dlui preotu alu nostru din Cianadu Jerosimu Lutaiu, — catu si dlui preotu din Nadlacu Vincentie Marcoviciu cari au conlucratu cu multu zel in interesulu causei romane. —

Astadi sosiramu aici in Nadlacu si mane vom cerca a midiloci complanarea; inse precum se suna, aici nu se va pote efectul asiá de

usioru despartirea; aici unii serbi fanatici facu pretensiuni esagerate.

De alta parte unii dintre poporeni serbi inca adi dechiaru: ca ei desi sunt de nationalitate serba, totusi nu vor se se desparta de bisericea si scola romana, — aici ei abia sunt ca la vr'o 180 de suflete — si multi nici limb'a serba nu o pricepu, necum servitulu ddiescu in limb'a slavéna! —P.—

Temisióra, in 7 opt.

Terminulu pentru lucrările de despartire ierarhica a comunelor mestecate Ciacova, Denta sol. din prejuru, a fostu defiptu pre domineca 10 novembre v. precum am si informatu pre domni membri ai comisiunei concerninte si pre altii ce sunt mai de aproape interesati in acesta cauza. Astadi primii insa o epistola de la protopopulu serbu Tabacoviciu, prin care me insciintiedia ca densulu domineca in 10 nov. nici intr'unu tipu nu se va infaciosia la faci'a locului, si a amenatu terminulu pre d'ia de 1./13 nov. adeca mercuri.

Astfelu fratii serbi, daca ar depinde numai de la ei, ar amená despartirea ad graecas calendas, si daca nu li vomu opune zelu si energia, intentiunea li va si succede in parte. Eu, de siease dile cuprinsu de grele friguri si de presinte jacendu, nu potu paralisá intentiunile comisiunei serbe si nici nu voiu pote partecipa la pertractarea din 1./13 nov. — Astfelu fiindu, sum constrinsu a-mi depune mandatulu de membru alu comisiunei rom. in cauz'a de despartire a comunelor bisericesci mestecate, pentru ca se se denumésca de timpuriu altulu in loculu meu spre a se pote infaciosia in amintit'a dia la Ciacova.

Insciintiediu despre acesta pre toti cei interesati in acesta cauza.

Stefanu Adamu,
advocatu.

Din giurulu Boesiei, brumarelu 1872.

Fie-care poporu, fie-care natiune are simtiulu de recunoscintia si multiamita facia de eroii si binefacatorii sei. Astfelu si romanulu are, ba posiede in mesura mai mare recunoscintia si multiamita catra acei barbati, cari cu abnegatiune de sine si cu iubire sacra au aperatu essistint'a natiunei.

Acesta asertiune asi pote-o dovedi cu destule fapte. — Un'a din acestea este p'ia recunoscintia si multiamita a romanilor nostri facia de eroulu si binefacatoriulu lor — numitu de straini „regele martiloru“ — ce se manifesta in mai multe parti, si anume in orasiulu Aradu, unde brav'a inteligintia romana sciú ca totu de una a dovedi lumei, ca in adeveru e insufletita de zelu natiunale. Ei dovedira si la mórtea si dupa mórtea bravulu erou Avramu Jancu si aretara lumei prin celebrare,

date positive, si din Graz, unde relativmente tote sunt mai estine.

Pentru cortelu numai 9 fl. la luna, vuptu fora dejunu 18 fl. spalatu, incalditulu si lumina numai 4 fl.; croitorulu 5 fl.; caltiunariulu 2 fl.; carti de studie 2 fl. Si — éta ca pana aici avem 40 fl. pre luna. — Am pusu pretiurile cele mai moderate; fie-care studinte va dice ca sunt pre moderate; — dar n'am pusu dejunu, n'am pusu recreatiune de feliu, n'am pusu requisite, bani colegiali si de drumu, ba inca am eschisu cu totalu pre acelu teneru de la ori ce societate, l'am desbracatu si de posibilitatea de a ceti vre-o foia publica, — si cu tote acestea stipendistulu nostru atatu de crutiatoriu, remane pre luna cu unu deficitu de 7 fl! Repetiescu ca nu intielegu cum dd. la Sebesiu au potutu calcula?! Dar ori cum vor fi calculatu, acelu calculu trebue se-lu restringa toti stipendistii. —

Vedendu deci ca 400 fl. nu potu se ajunga pentru unu teneru, ori catu de crutiatoriu se fia acela, — se nasce intrebarea: Ce se face? Cum, in ce modu se-si acomodeze viet'a? — Nu voiu a presupune ca li se va face nefericit'a pretensiune, ca se se face servitori, ca si multi gimnasisti prin Blasiu si pe la alte institute de pre la noi! Ci — se va dice pote, ca aici stipendisti se dee cate-va ore de instructiune privata! Acesta in a adeveru ar fi uniculu midilocu si refugiu, — catu de raru si de cu greu se gascou atari insa ocaziuni! dar si candu s'ar capeta, se ne intrebamu: pentru care scopu se tramitu stipendistii pre la universitati? Eu credu ca, nu ca se-si pierda timpulu instruindu pre altii ei pentru ca insisi ei se invetie catu mai multu.

Se pretinde de la unu stipendistu ca in fie-care semestru se produca doue seu celu pucinu unu colloqui, cu eminentia, pentru cari trebuesce timpu, cu atatu mai vertosu, aici ei au se se lupte pre langa altele, cam de ronu, si cu limb'a, si afora de acesta cu completarea defectelor in studiale pregatitorie, cari la noi in tote gimnasiale Ungariei facia cu ale Cislaitaniei sunt forte mari. Aceste defecte trebue se le suplinesca la universitate. Voindu a implini tote acestea cu conscientiositate, unde mai remane stipendistiloru nostri timpu pentru lectiuni private?!

Ori cum vom privi si pipai asta cestiune, asertiunaa dlui Dr. Stoianu e departe de realu. Eu rogu deci atatu pre dlu St., catu si pre toti aceia ce la adunarea din Sebesiu sustienura parerea dsale, ca se recugete la acestea cu inima nepreocupata de trecut, si — la adunarea viitoria se conlucre la urcarea stipendiaru pentru universitate la 500 fl. minimum, — ce dupa impregiurările de astadi nici de cum nu e multu.

Fia-mi permis a reflecta cate-va pucine inca la una cestiune de importantia pentru stipendiatii.

Sum informatu de unii stipendisti ai on. asociatiunii transilvane ca li s'ar fi spusu respicatu, cumca stipendiale lor sunt aplacitate pentru ascultatoriile de filosofa, numai pre trei ani. Acesta, — pote se fia adeveru, dar — dupa mine — nu are intielesu.

Este adeveratu ca cursulu pentru filosofa dupa lege este numai de 3 ani. Inse indestulise-va cineva, mai vertosu Asociatiunea, numai cu unu absolutoria simplu, care nu are nici una insemnatate la aplicatiunea respectivulu? —

acesta e intrebarea cea mare. Eu credu ca nu. — Asociatiunea credu ca va pretinde de la stipendistii sei censura — seu celu pucinu doctoratulu. In cursulu de 3 ani inse aceste esamene nu sunt ou potintia si ar fi absurdu a le pretinde. Curaulu de 3 ani pentru ori care specialitate abia ajunge pentru a se introduce in vastulu studiu; studiulu fundamentalu dupa aceea trebue se-lu incepa. Chiar si numai pentru doctoratu se receru 5 ani, seu celu pucinu 4 ani, deca vre unu rigorosu i cade in specialitate. Censura profesoralu e celu mai deficite esamenu dintre tote esamenele de universitate, si nici la o universitate europeana nu se observa atata severitate si scrupulositate la acestu esamenu casi la noi in Austria, specialu in Cislaitania. Timpulu necesariu pentru depunerea unui atare esamenu, de catra unu studinte romanu, nu-lu potu spune din cauza ca eu nu cunoscu in tota Transilvania nici unu Romanu care ar fi facutu censura profesoralu la vre-o universitate germana. Credu inse ca dupa-ce nemtiloru insisi li trebuescu celu pucinu 6 ani, cu atatu mai vertosu va fi de lipsa atata timpu pentru unu Romanu.

Mi se va dice: Ore nu potemu fi fora censura, numai cu doctori? — Ba da! eu sum de unu acord; — numai catu legile sustatorie nu sunt de acord! Ce e dreptu, acele legi si-au mancatu pana, nu mai sunt corespundie torie timpulu si compusetiunei statutulu; dar — sustau!

Aceste legi sunt fabricatulu sistemulu nemitorulu Bach, care precum nu este cunoscutu, tote le menia pentru germanisare si numai germanisare. Pentru ca tote institutele si specialu gimnasiale se le pote face germane,

instrumente de germanisare, facuse legi ca profesorii se fia numai censurati, era la censura se faceau astfelu de pretensiuni, incatu unui negermanu era peste potintia a corespunde!

Dar astadi, cum am disu, aceste legi si-au mancatu pana. La noi, specialu in Ungaria si Transilvania, lauda ceriulu ca, chiar egemonii magiari stau in asta privintia catu se pote de reu.

Dar nici din odoi in partile austriace pure, nu mai au intielesu aceste legi. Am auditu pre cei mai renumiti profesori de la universitate sprimandu-se contra lor, in catu pentru profesorii gimnasiali. (Profesorii din Viena Fenzl, Schmarda, Reis; din Graz, Peters si Schmidt, ce astadi se afla in Strassburg.)

Dar la totu casulu, chiar si candu nu s'ar recere censura de la stipendistii asociatiunei, din ori ce punctu de vedere se recomanda, ca stipendiale se se acorde minimum pre cinci ani ca astfelu stipendistulu fiindu securu de ele, se se pote intoomi si se-si pote impartu tempulu si studiale — nu din punctulu de vedere alu esamenelor, ci pentru ca noi avem lipsa de omeni perfecti de specialitate, de barbati cu studia fundamentali, de maestri si profesori adeverati, er nu de carpaci.

E in forte mare retacire asociatiunea, daca crede — precum observai mai susu, ca va presta natiunei mai mari folose, sustienendu cu stipendiale sale in decursu de 6 ani pre 2 teneri, in locu de unulu.

Am sustienutu si sustienu, ca mai bine unu maestru, decatu duoi, ba decatu si trei carpaci.

Fia-mi permis a atrage atentiunea on. asociatiunii si respective a onoratuului comitatu a supr'a acestoru impregiurari.

Gretiu in octomvre 1872. Publiu.

